

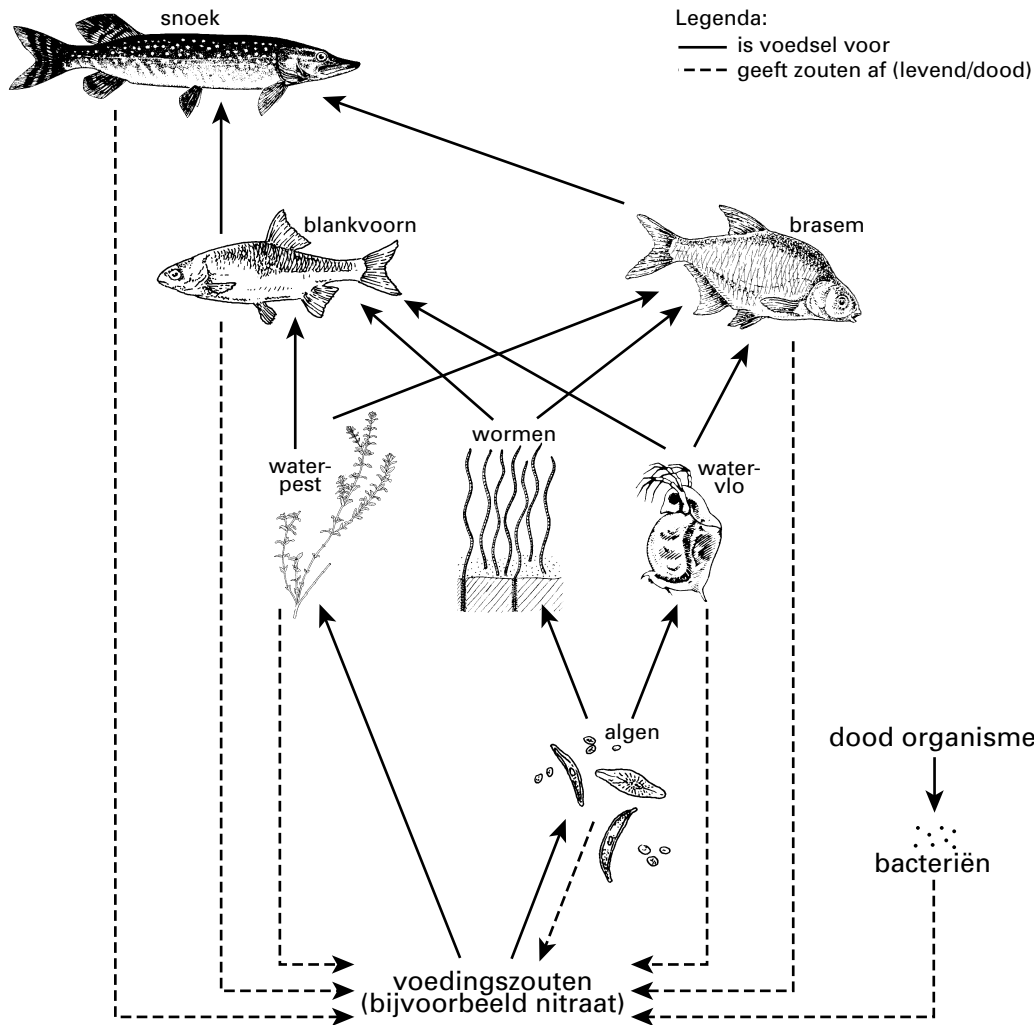
Vorbereidend
Beroeps
Onderwijs

Middelbaar
Algemeen
Voortgezet
Onderwijs

Tijdvak 1
Woensdag 19 mei
13.30–15.30 uur

Boekje met informatie

Een kringloop in het water

De organismen zijn niet op dezelfde schaal getekend.

Visseneieren

Als visseneieren op de bodem van een vijver terecht komen, raken ze spoedig met modder en vuil overdekt. Dan krijgen ze gebrek aan zuurstof of ze beschimmelen en gaan dood. Veel vissen leggen hun eieren op waterplanten. Doordat veel eieren kleverig zijn, blijven ze aan de planten plakken.

Snoek

Snoeken zijn roofvissen die vooral in helder water voorkomen; daar kunnen ze hun prooi, de kleinere vissen, goed zien. De snoek verbergt zich bij de jacht tussen de waterplanten. Als hij een prooi ziet, schiet de snoek tevoorschijn.

Een kleine snoek verbergt zich ook tussen de waterplanten, zodat hij niet zo snel door grotere roofvissen wordt ontdekt.

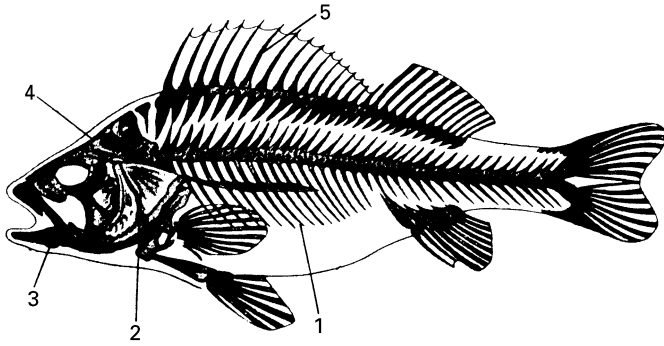
Veel meren en plassen zijn tegenwoordig erg troebel. Daardoor groeien er weinig waterplanten. In zulk water komen weinig snoeken voor.

Snoekenlarven

Van veel vissoorten kunnen de pasgeboren larven nog niet zwemmen. Die larven hangen tijdens hun eerste levensdagen aan waterplanten. Met een kleverig plekje aan hun kop hechten ze zich vast aan de planten.

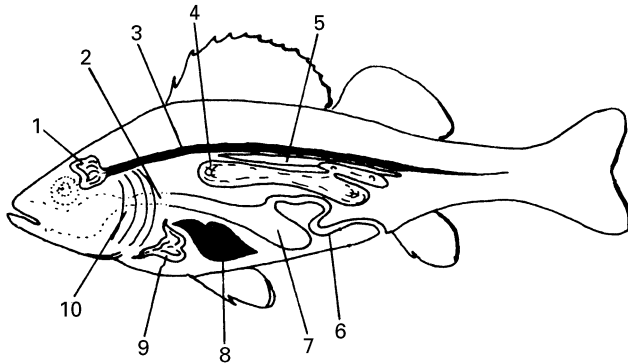
Het geraamte van een baars

De spieren van een vis zitten vast aan zijn geraamte. Verder dient het geraamte ook voor bescherming van de kwetsbare inwendige organen van de vis en voor stevigheid.

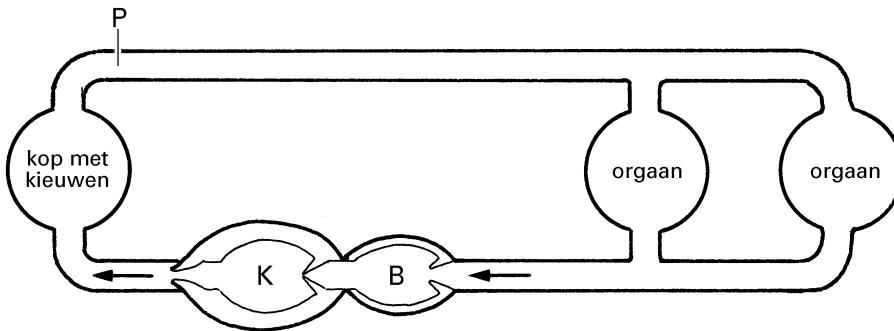
- Legenda:
 1 = ribben
 2 = kieuwdeksel
 3 = kaak
 4 = schedel
 5 = vinstralen/
 stekels

Inwendige organen van een baars

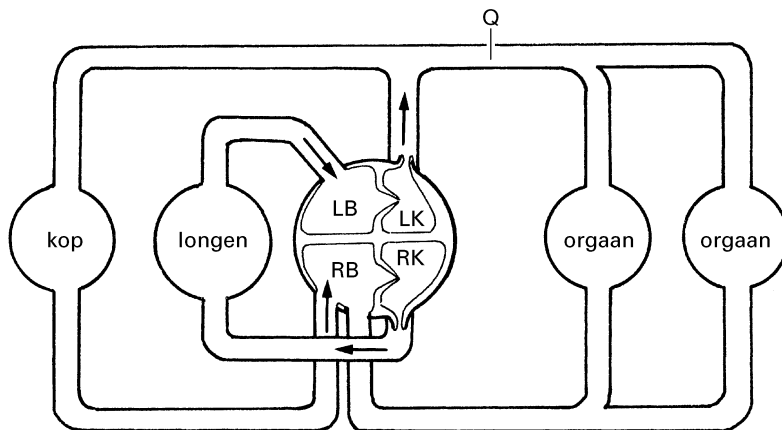

- Legenda:
 1 = hersenen
 2 = slokdarm
 3 = ruggenmerg
 4 = zwemblaas
 5 = nier
 6 = darm
 7 = maag
 8 = lever
 9 = hart
 10 = kieuw

Schema van de bloedsomloop van een vis

Schema van de bloedsomloop van een waterrat

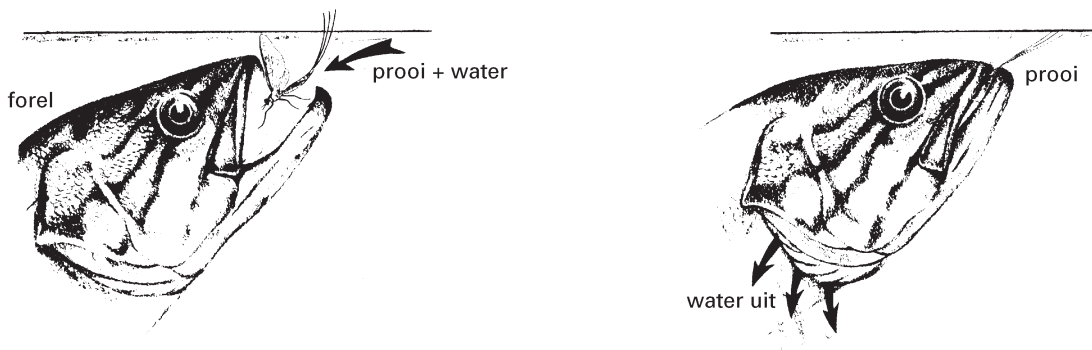

Determineertabel voor enkele kleine waterdieren

- 1 a Het dier is een paar mm groot 2
b Het dier is groter dan een paar mm 3
- 2 a Het dier heeft een staartje ..... *eenooγκreefije*
b Het dier heeft geen staartje ..... *watervlo*
- 3 a Het dier lijkt op een klein bolletje ..... *watermijt*
b Het dier lijkt niet op een klein bolletje 4
- 4 a Het dier heeft echte poten van meer dan 2 mm lang 5
b Het dier heeft geen echte poten 8
- 5 a Het dier heeft een huisje van takjes, blaadjes of zandkorreltjes ..... *kokerjuffer*
b Het dier heeft geen huisje van takjes, blaadjes of zandkorreltjes 6
- 6 a Het dier heeft vier poten ..... *salamander*
b Het dier heeft geen vier poten 7
- 7 a Het dier heeft zes poten ..... *libellenlarve*
b Het dier heeft acht poten ..... *waterspin*
- 8 a Het dier heeft een staart langer dan het lichaam zelf ..... *rattenstaartlarve*
b Het dier heeft een kortere staart dan het lichaam zelf of het heeft geen staart 9
- 9 a Het dier heeft een geschubde huid en vinnen ..... *grondel*
b Het dier heeft geen geschubde huid en vinnen 10
- 10 a Het dier heeft een schelp 11
b Het dier heeft geen schelp 13
- 11 a De schelp is gedraaid 12
b De schelp is niet gedraaid ..... *zoetwatermossel*
- 12 a De schelp is plat ..... *posthoornslak*
b De schelp is niet plat ..... *poelslak*
- 13 a Het dier heeft een dik rond lichaam ..... *kikkervisje*
b Het dier heeft een langwerpig lichaam 14
- 14 a Het dier is glad ..... *bloedzuiger*
b Het dier heeft haren op het lichaam ..... *muggenlarve*

Zo eet een forel

Hieronder kun je zien hoe een forel een vliegje van het wateroppervlak hapt. Door snel zijn bek open te sperren, zuigt de forel zijn prooi samen met veel water naar binnen. Het overtollige water verdwijnt weer door de openingen bij de kieuwdeksels.

Einde